

чоловік. Проте, через деякий час, митрополиту заборонили це робити. Й надалі він служив лише для себе і кількох людей. Митрополиту було дозволено займатися наукою. Так він продовжив роботу над написанням «Історії Вселенської Церкви на Україні». Відвідував бібліотеки Єнісейська й Красноярська, отримував книги із бібліотек Москви та Львова. «І так від 1953–1957 років я написав чотири грубі томи “Історії” і зачав п’ятий від Замоїського Синоду 1720 року» [2].

Навесні 1957 року Йосифа Сліпого арештували, в будинку провели обшук, і вилучили все, в тому числі й працю «Історію ...». На слідство відправили митрополита в Київ, там відбувся й суд, що виніс новий вирок – 7 років ув’язнення. Рік відбував покарання в Києві, далі відправили на Камчатку. Потім знову повернули до Києва для переговорів. Запропонували працювати в АН УРСР. Також митрополита вкотре умовляли виступити супроти Папи. Після незгоди його знову повернули на Колиму.

У 1963 р., стараннями Ватикану та президента США і рішенням керівництва СРСР від 12 січня 1963 р., митрополит Йосиф Сліпий звільнений і висланий за межі СРСР [4, с.101]. З табору спочатку відправили митрополита в Москву, а звідти він виїхав до Риму. Так закінчилась історія поневірянь Йосифа Сліпого таборами СРСР.

Як бачимо, радянська влада докладала багато зусиль, щоб, якщо не знищити митрополита, то, принаймні, перетягнути на власну сторону, проте – не змогла. Йосиф Сліпий, незважаючи на жодні життєві труднощі, завжди залишався справжньою людиною, співпереживав іншим, допомагав. Займався науковою діяльністю, навіть коли це було небезпечно, через загрозу ув’язнення. Мілена Рудницька у праці «Невидимі стигмати» цитує кардинала Кушінга, який згадує про Йосифа Сліпого: «У довгій історії Церкви є мало, якщо взагалі є, таких ісповідників і мучеників за віру, які так довго терпіли б» [5]. Сам митрополит потім напише в своєму «Заповіті»: «Нічне ув’язнення, таємні судилища, нескінченні допити і підглядання, моральні і фізичні знущання й упокорення, катування, морення голодом; нечестиві слідчі і судді, а перед ними я, безборонний в’язень-каторжник, «німий свідок Церкви»» [6]. Митрополит переніс на собі долю багатьох українців, й не зламався, як і більшість патріотів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Боршовська О. християнські сторінки історії України. Львів: Свічадо, 2014. 254 с.
2. Сліпий Йосиф. Спомини. Ред. Іван Дацько, Марія Горяча. Львів - Рим: Видавництво УКУ 2014. 608 с.
3. Документальний фільм: «Справа Рифи» реж. Олена Мошинська. URL:<https://www.youtube.com/watch?v=uHe9eECH7xk> (дата звернення: 04.11.2020)
4. . Бабинський А. Історія УГКЦ за 90 хвилин. Вид 2-ге, доп. Львів: Свічадо, 2018. 160 с.
5. Рудницька М. Невидимі стигмати. Рим, Мюнхен, Філадельфія. 1971.
6. Заповіт Патріарха Йосифа Сліпого. URL: http://ugcc.ua/official/ugcc-today/slipyj/tvory/zapov%D1%96t_blazhenn%D1%96shogo_patr%D1%96yarha_yosifa_sl%D1%96pogo_78940.html (дата звернення: 04.11.2020)

Пана Назарій

Науковий керівник – проф. Алексієвець Микола

ЛЮБОМИР ГУЗАР В ДУХОВНІЙ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Духовна історія України є важливою складовою історії України. Адже цікавість народу щодо церкви помітно зростає. Завдяки тому, що на сьогоднішній час церква знаходиться поза ідеологічними рамками, бажаючі можуть дізнатись багато нової інформації. Стаття має на меті простежити розвиток Української Греко-Католицької Церкви та внесок Любомира Гузара у розвиток УГКЦ після її виходу з підпілля. Щодо безпосередніх джерел важливими є як праці самого Любомира Гузара, так і про нього [1-4].

Блаженніший Любомир Гузар народився 26 лютого 1933 року у Львові, або, як його тоді називали «малий Париж Східної Європи». Ще із дитячих років маленький Любчик проявляв неабияке бажання до науки, тому батьки вирішили влаштувати Любомира у народну школу (у

якій навчались діти різних верств населення), після успішного закінчення він вступив у львівську гімназію. Тут Любомир закінчив лише перший клас, оскільки, зважаючи на воєнні дії Другої світової війни, родині довелося емігрувати. У 1944 році сім'я його батьків виїхала до Австрії: у місті Зальцбург продовжив навчання в українській гімназії. У 1949 р., переїхавши в США, здобув середню освіту в Малій духовній семінарії в м. Стемфорді (штат Коннектикут, США). Був членом «Пласту». Капелан молодечих таборів Спілки Української Молоді (СУМ) у м. Елленвілі (штат Нью Йорк, США). Студював філософію в Колегії св. Василя та в 1954 році здобув ступінь бакалавра. Богослов'я студював у Вашингтонському католицькому університеті в Америці [5].

Коли у 1989 р. Українська Греко-Католицька Церква вийшла з підпілля, ще не було відповідних семінарій, тому тодішні священники УГКЦ були випускниками в основному православних семінарій. Велику допомогу у рішенні цієї справи надав Блаженніший Мирослав-Іван Любачівський, який у 1991 році повернувся з Риму, зібравши навколо себе кількох монахів студитів із США та Італії. Вони мали на меті зорганізувати життя УГКЦ, відкрити канцелярію, організувати адміністративний порядок. У 1993 р., разом зі всією спільнотою з м. Гроттаферрата (Італія), повернувся в Україну. Владика Любомир Гузар, повернувшись з довготривалої еміграції зі США, мешкав у передмісті Львова — селі Зимна Вода. Саме з цього часу розпочалась його духовна діяльність на рідній землі. В той час львівська архієпархія одержала приміщення в с. Рудне, де починалась підготовка юних семінаристів (серед яких був сьогоднішній архієпископ Святослав Шевчук), для яких Любомир читав лекції. Було зроблено багато, з'явилися семінарії, які з 1995 р. почали працювати у повноцінному режимі, та насправді початок відновлення УГКЦ ознаменувався появою священників, які могли доносити релігійну думку зрозумілою для парафіян мовою, адже після років підпілля за часів СРСР, насадження способу мислення, людям нав'язували зовсім інші твердження.

У 1994 р. Любомир Гузар переїхав до монастиря в с. Колодіївка, що на Тернопільщині. Як говорив сам Любомир, у цій монастирі Теодора Студита, люди дуже добре поставилися до прибулих монахів.

У 1995 р. Папа Іван-Павло II призначив блаженнішого Любомира екзархом в Києві, й 1 червня 1996 року Любомир вступив до Києва як екзарх. Екзархат мав свою територію, але дуже мале число вірних. Блаженніший намагався донести людям, що створення екзархату це не акт агресії проти східних областей України та проти православної церкви.

14 жовтня 1996 р. Синод Єпископів Української греко-католицької церкви обрав Блаженнішого Любомира Єпископом Помічником Глави Української Греко-Католицької церкви з делегованими правами, у зв'язку з тим, що здоров'я Кардинала Мирослава-Івана Любачівського значно погіршилось. Коли 14 грудня 2000 року Блаженніший Мирослав-Іван Любачівський помер, Любомир Гузар виконував обов'язки Апостольського адміністратора УГКЦ.

24 січня 2001 р. на Святоюрській горі у митрополичих палатах розпочався виборчий Синод Української Греко-Католицької Церкви. Рішенням цього синоду і утвердженням святішого отця Івана-Павла II Папи Римського, преосвященний владика Любомир Гузар вибраний і благословенний главою і отцем Української греко-католицької церкви.

У лютому 2001 р. Папа Римський посвятив Любомира Гузара у кардинали (найближчі помічники понтифіка). До цього кардинали були тільки в Римі. Те, що глава УГКЦ став кардиналом, означало ще більше зміцнення зв'язків між місцевою церквою та апостольським Римом.

Коли тодішній президент, Леонід Кучма запросив Івана-Павла II, Папа приїхав в Україну, оминувши Росію, для УГКЦ це було дуже приємно. Ще Папа виявив свою повагу до УГКЦ тим, що всі промови говорив українською мовою. Росія, своєю чергою, думала, що Папа Іван-Павло II, який був поляком за національністю, приїхав спершу до західної церкви, щоб бунтувати народ проти Росії [6].

Коли у 2004 р. Блаженніший Любомир знаходився в Києві за урядовими потребами, до нього зателефонував Омельченко О. О. з пропозицією отримати земельну ділянку під забудову храму у Києві й чи готовий глава УГКЦ перейти на лівий берег. Любомир, кажучи, «Лівий берег це та сама Україна» - погодився. Зі слів самого Блаженнішого, наступного дня у

проросійських газетах з'явилась цитата «Прокляті уніати вже перестрибнули Дніпро»[7]. Цього ж року тодішній глава УГКЦ Блаженніший Любомир (Гузар) прийняв рішення, затверджене Синодом, яке благословив Папа Римський, про повернення осідку Верховного архієпископа Церкви зі Львова до Києва. Офіційною датою повернення вважається 21 серпня 2005 року. Від цього дня Глава УГКЦ іменується титулом «Верховний архієпископ Києво-Галицький»[8].

Відтоді розпочався активний розвиток УГКЦ на теренах України. Під час останньої реорганізації УГКЦ наприкінці 2011 року в межах України було створено три нові митрополії — усі вони знаходяться на заході країни й охоплюють, окрім трьох галицьких, ще дві прилеглі області.

Усі 10 років свого єпископства, Любомир втілював заповіт Йосифа Сліпого, який мав на меті розбудувати УГКЦ, як основу одвічності Божої правди і незламності української нації. Любомир говорив – «триматись уряду за всяку ціну – смішно», коли йому виповнилось 75 років, Любомир почав робити заходи, щоб його звільнили. І 10 лютого 2011 року о 13.00 Любомир заявив, що він більше не глава УГКЦ, і додав: «Я ще не дозволив собі вимурувати печі, на якій буду засідати, як старий чоловік, я ще хочу щось робити». Не зважаючи на поважний вік, слабе здоров'я і повну втрату зору Любомир Гузар і після свого зречення продовжував активну діяльність у житті церкви та народу[7].

Його життя обірвалось на 85 році життя 31 травня 2017 року. До слів цієї світлої людини прислухались і вірячи, і священники, і політики. Протягом церковної діяльності Любомир Гузар всіма силами намагався установити між церквою та політикою паритетні відносини. Блаженніший Любомир Гузар, своїми просвітницькими діями, залишив великий слід не тільки в історії розвитку Української Греко-Католицької Церкви, але й зробив вагомий внесок в історії України. Це була людина, яку Блаженніший Святослав Шевчук, називав «велетнем думки і розуму». У своїй особі Блаженніший Любомир Гузар зумів поєднати велику скромність, глибоку віру, любов до церкви та народу. Й сьогодні його життя є дороговказом для багатьох, потребує наукового осмислення і появи нових праць.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гузар Л. Андрей Шептицький Митрополит Галицький (1901-1944) провісник екуменізму. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 496 с.
2. Гузар Л. Про гріхи і чесноти. Харків: Фоліо, 2018. 141 с.
3. Гузар Л. Три дороги. Львів: Друкарські куншти, 2013. 118 с.
4. Щоткіна К. Любомир Гузар. Хочу бути людиною. Харків: Віват, 2017. 267 с.
5. Блаженніший Любомир Гузар. Електронний ресурс. <https://synod.ugcc.ua/data/blazhennishyy-lyubomyr-guzar-430/>
6. «Любомир. Бути людиною». 5 серія. Електронний ресурс. <https://zhyve.tv/video/475-lyubomyr-butuyudynoju-5-seriya/>
7. «Любомир. Бути людиною». 6 серія. Електронний ресурс. https://www.youtube.com/watch?v=hFxAeE2CNdI&feature=emb_rel_end
8. Історія Українська Греко-Католицька Церква. XI. Повернення до Києва (2005). Електронний ресурс. http://ugcc.ua/official/ugcc-history/xi_povernennya_do_kiieva_2005_76328.html

Мунило Назар

Науковий керівник – проф. Алексієвець Леся

РОЛЬ ЗМІ У ДЕРЖАВОТВОРЧОМУ ПРОЦЕСІ, АБО ЧЕТВЕРТА «ГІЛКА ВЛАДИ» В ДІЇ

У сучасних умовах засоби масової інформації (ЗМІ), зважаючи на суспільну важливість, масовість та доступність, мають величезний вплив на духовні процеси, що відбуваються в суспільстві. Залучаючи громадян до інформаційних відносин, ЗМІ формують певні ціннісно-сміслові моделі для засвоєння суспільством і таким чином змінюють аксіологічну картину соціуму. Здатність швидко охоплювати найбільш широкі аудиторії дає можливість сучасним мас-медіа трансформувати традиційну систему духовного виробництва в певному напрямі, з приводу чого в розвинутих суспільно-політичних системах панує теза, що той, хто володіє засобами масової інформації, володіє громадською думкою.